

**UCHWAŁA NR XIII/83/2019
RADY GMINY ZBÓJNO**

z dnia 28 listopada 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.¹⁾), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 późn. zm.²⁾) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 852) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zbójno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2020 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Mieczysław Pankiewicz

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone: Dz. U. z 2019 r., poz. 1309, poz. 1696, poz. 1815

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone: Dz. U. z 2018 r., poz. 2244, z 2019 r., poz. 730

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2020**

Zbójno 2020

Spis treści

I.	I. Wstęp	3
II.	II. Diagnoza	5
III.	III. Cele programu	15
IV.	IV. Zadania do realizacji	17
V.	V. Źródła finansowania	22
VI.	VI. Zasady wynagradzania członków GKRPA	22
VII.	VIII. Projekt budżetu	22
VIII.	IX. Podsumowanie	23

I. WSTĘP

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii również wymienia katalog zadań, za realizację których odpowiedzialna staje się gmina. Skupiają się one wokół szeroko rozumianej pomocy osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzinom, a także profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, w szczególności dzieci i młodzieży.

Realizacja tych zadań może odbywać się na podstawie dwu odrębnych programów uchwalanych corocznie lub jednego wspólnego zawierającego zadania z obydwu ustaw. W roku 2020 powyższy obowiązek ustawowy odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Umieszczenie zadań wynikających z odrębnych ustaw w jednym programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości z nich można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne oraz to, że zadania do realizacji wynikające z tych ustaw mogą być finansowane z tych samych środków.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy w rodzinie i innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych na terenie Gminy Zbójno w 2020 r. Zadania Programu stanowią w dużej mierze kontynuację realizacji z lat ubiegłych i są zgodne z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości, który brzmi: *realizacja zadań, o których mowa w ust.1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.*

Gminny program określa zadania samorządu lokalnego w obszarze ochrony zdrowia zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii, w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Narodowym Programie Zdrowia oraz w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na władze gminy obowiązek prowadzenia działań zmierzających do ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest integralną częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz określa lokalną strategię Gminy w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych. Zgodnie z Narodowym Programem

Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjmuje się, iż napój alkoholowy jest specyficznym towarem, wymaga specjalnych regulacji prawno-administracyjnych oraz finansowych umożliwiających wyższy stopień kontroli niż ta, która obowiązuje w systemie wolnorynkowym wobec innych produktów. W związku z powyższym stosuje się Uchwałę Nr XLVI/293/2018 Rady Gminy Zbójno z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Zbójno. Powyższa uchwała wpisuje się w nurt ograniczania dostępności alkoholu.

Obowiązująca od 2015 roku ustawa o zdrowiu publicznym wprowadziła nowy tryb realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w formie konkursów. Zgodnie z upoważnieniem zawartym w ustawie Rada Ministrów przyjęła Narodowy Program Zdrowia. Jego elementem jest Krajowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w którym wśród realizatorów zadań z tego obszaru zostały wskazane samorządy gminne. Zatem przystępując do opracowania lokalnej strategii działań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, uwzględniono zadania przewidziane dla tego obszaru w Narodowym Programie Zdrowia.

Ustawodawca wskazał gminom główne źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest to tzw. fundusz alkoholowy, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat, są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zadania.

Polityka społeczna gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom ukierunkowana jest w szczególności na budowanie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów wiążących się z kwestią używania środków psychoaktywnych poprzez:

- systematyczny rozwój działań profilaktycznych (informacyjnych, edukacyjnych i alternatywnych),
- wspieranie i zabezpieczenie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, ochronę przed przemocą domową,
- terapię, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie dostępności do środków psychoaktywnych,
- wspieranie sektora pozarządowego i wolontariatu oraz współpracę z nimi.

Niniejszy program opiera się na rekomendacjach i priorytetach dotyczących realizowania i finansowania gminnych programów wskazanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rozmiary i dolegliwości aktualnie występujących problemów uzależnień tworzą bardzo poważne zagrożenie dla funkcjonowania społecznego, ekonomicznego oraz kondycji zdrowotnej i moralnej społeczeństwa. Dotyczą nie tylko grupy osób uzależnionych i ich rodzin, ale praktycznie wszystkich członków naszego społeczeństwa. Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie tym problemom i zagrożeniom jest obowiązkiem samorządu terytorialnego. Program zakłada kontynuację dotychczasowych działań i inicjatyw podejmowanych przez Samorząd. Sposób powierzania zadań będzie się odbywał zgodnie ze wskazaniami art. 14 ust. 1 Ustawy o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1492). W myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020 (Dz.U.poz.1492) przewidziano dla

jednostek samorządu terytorialnego zastosowanie trybu konkursowego w zakresie celu operacyjnego 3 (NPZ): *Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa.*

II. DIAGNOZA

Diagnozę opracowano w oparciu o dane statystyczne Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Gminy w Zbójnie, Wydziału Edukacji Urzędu Gminy w Zbójnie oraz Diagnozy Problemów Społecznych na terenie Gminy Zbójno opracowanej przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych z siedzibą w Krakowie oraz dane Ośrodka pomocy Społecznej w Zbójnie.

DEMOGRAFIA GMINY ZBÓJNO

Gmina Zbójno jest gminą o charakterze rolniczym. Gmina Zbójno liczy obecnie 4 381 mieszkańców (stan na 31.12.2018 r.), z czego 48,4% stanowią kobiety, a 51,6% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 2,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Jak wynika z danych oświatowych, na terenie gminy funkcjonują 4 publiczne szkoły podstawowe, 2 przedszkola, 2 punkty przedszkolne i 4 oddziały przedszkolne. W 2018 r. do szkół podstawowych uczęszczało 525 uczniów, do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych 84 dzieci. Każda placówka oświatowa na terenie gminy realizuje własny program profilaktyczny. Znacząca część działań podejmowanych w ramach Gminnego programu to zadania profilaktyki uniwersalnej, których adresatami są dzieci uczęszczające do szkół, dla których Gmina Zbójno jest organem prowadzącym.

LIMITY ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ ALKOHOLU ORAZ PUNKTY SPRZEDAŻY ALKOHOLU

Uchwalony przez gminę limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) wynosił 23 dla napojów o zawartości do 4,5 % w tym piwa, 18 dla napojów alkoholowych o zawartości od 4,5% do 18% oraz 16 dla alkoholu pow. 18 %. Limit zezwoleń dla punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalne gastronomiczne) wynosił 10. Z danych za rok 2018 wynika, że na terenie gminy były:

- punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – 18,

- punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – 2.

Liczba wydanych zezwoleń/ kontynuacja zezwoleń na sprzedaż dla poszczególnych rodzajów alkoholu wyglądała następująco:

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) - 13

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – 1

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 4,5% z wyjątkiem piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – 17

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 4,5% z wyjątkiem piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – 1

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu poniżej 4,5% w tym piwo przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) - 18

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu poniżej 4,5% w tym piwo przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – 2.

Powyższe dane pozwalają określić wskaźnik ilości mieszkańców na jeden punkt sprzedaży. W zależności od rodzaju pozwolenia na jeden punkt sprzedaży przypada następująca ilość mieszkańców:

- punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) – **243** mieszkańców (w roku 2017 – ok.172 osoby),

- punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) – **2190,5** mieszkańców (w roku 2017 – ok. 1722 osoby).

Powyższe dane wykazują tendencję spadkową w zakresie dostępności alkoholu ze względu na zamknięcie kilku punktów sprzedaży napojów alkoholowych w ciągu minionego roku.

W roku 2018 wydano również 10 jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Jednostkom Ochotniczych Straży Pożarnych.

Łączna liczba zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży ważnych w 2018 roku wyniosła 48, zaś liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosiła 4.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Działalność Komisji w minionych latach wyraża poniższa tabela.

Tabela 1. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbójnie

L.p.	Rok	Ilość wniosków do komisji o zastosowanie leczenia	Ilość skierowań na badanie biegłych	Ilość wniosków do sądu o zastosowanie leczenia	Ilość wydanych postanowień sądu o leczeniu odwykowym (tryb stacjonarny i ambulatoryjny)	Ilość kontroli punktów sprzedaży	Ilość opinii ws. lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu/ zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (od 2018 r.)
1.	2015	17	3	3	3	20	-
2.	2016	16	6	6	6	18	2
3.	2017	26	14	14	10	20	1
4.	2018	19	8	8	6	19	8*

**Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych dla poszczególnych rodzajów alkoholu zgodnie z Uchwałą Nr XLVI/293/2018 Rady Gminy Zbójno z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Zbójno*

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018 r. przeprowadziła 4 kontrole 20 punktów sprzedaży napojów alkoholowych (kontrole do końca sierpnia 2018 roku, do końca roku zamknięto 2 punkty). W roku 2019 Komisja nie przeprowadzała kontroli punktów sprzedaży ze względu na brak oficjalnych sygnałów wskazujących na nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach procedury zmierzającej do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała następujące działania w 2018 roku:

- komisja spotykała się w celu prowadzenia rozmów interwencyjno – motywacyjnych z 19 osobami potencjalnie uzależnionymi (spadek o 7 osób w stosunku do roku 2017) oraz 27 członkami rodzin. Z częścią osób potencjalnie uzależnionych komisja spotykała się kilkakrotnie;
- podjęto czynności zmierzające do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec 8 osób;
- sąd zastosował postanowienie o leczeniu przymusowym w trybie stacjonarnym wobec 6 osób. Wykonanie wszystkich wskazanych postanowień zostało poddane nadzorowi kuratora.

Podkomisja interwencyjno –motywująca w 2018 roku rzadziej zlecała przeprowadzenie badań przez biegłych sądowych oraz wydawała wnioski o leczeniu odwykowym w porównaniu z rokiem poprzednim.

PUNKT KONSULTACYJNY DLA RODZIN W ZBÓJNIE

Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest skokowy wzrost liczby osób korzystających ze wszystkich świadczeń punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Gminie Zbójno.

Tabela 2. Działalność punktu konsultacyjnego dla rodzin w Zbójnie

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Łączna liczba porad*	27	97	227
Liczba osób korzystających z punktu[#]	17	83	100
Rodziny/osoby z problemem alkoholowym	12	8	62
Osoby doznające przemocy	3	5	13
Łączna liczba godz. pracy punktu w miesiącu	-	7	19

*dane przedstawione narastająco ; [#]liczba różnych osób łącznie

Punkt Konsultacyjno-Terapeutyczny, zakres działań i wykształcenie osób zatrudnionych:

- 1) W ramach działalności punktu prowadzone jest:
 - ✓ poradnictwo pedagogiczne, psychologiczne oraz wczesna interwencja,
 - ✓ informowanie o możliwości skorzystania z pomocy.
- 2) Problemy, z którymi zgłaszają się mieszkańcy to głównie: aktualny problem uzależnienia w rodzinie, DDA, przemoc w rodzinie, przemoc wobec dzieci, konflikty małżeńskie, rozwody, mediacje małżeńskie, żal po stracie i pomoc przeżywaniu żałoby, kryzysy rozwojowe.
- 3) W skład kadry punktu wchodzi:
 - a. Instruktor terapii uzależnień
 - b. Pedagog/ socjoterapeuta
 - c. Psycholog

Gminny program częścią zadań pokrywa się z zadaniami, które realizują lokalne organizacje pozarządowe. W minionym roku ogłaszano konkurs w trybie ustawy o zdrowiu publicznym dedykowany m.in. organizacjom pozarządowym. W roku 2018 r. terenie gminy organizacje pozarządowe zorganizowały czas wolny dla dzieci i młodzieży w 1 świetlicy wiejskiej (Sitno) i 3 szkołach (w Zbójnie i Klonowie). Dane stanowią wzrost aktywności organizacji w stosunku do roku 2017 w którym NGO zorganizowały czas wolny dla dzieci i młodzieży w 2 świetlicach.

Ponadto prowadzona była uniwersalna profilaktyka szkolna i środowiskowa realizowana w ramach gminnego programu profilaktyki. GOPS w Zbójnie kontynuował lokalną kampanię społeczną „ŚWIADOME RODZICIELSTWO = SZCZĘŚLIWE DZIECIŃSTWO” w ramach której zorganizowano konkurs profilaktyczny dla rodzin z terenu Gmin raz warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców, w których udział wzięło 11 osób.

DANE Z GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ZBÓJNIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej do 31.12.2016 r. objął pomocą społeczną ogółem 188 rodzin, ale w żadnej z nich nie udzielono pomocy z uwagi na problem alkoholowy. W 2018 roku zaobserwowano w gminie Zbójno znaczny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie w latach 2016 – 2018 udzielał pomocy rzeczowej oraz pieniężnej, a także zajmował się świadczeniem pracy socjalnej dla rodzin. Liczba świadczeń pieniężnych i rzeczowych w przeciągu ostatnich trzech lat wykazała tendencję spadkową. Na przestrzeni ostatnich lat wszystkie zgłoszone rodziny zostały objęte świadczeniem pracy socjalnej z ramienia GOPSu.

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było posiadanie niskich dochodów oraz bezrobocie. W dwóch przypadkach udzielono pomocy z tytułu choroby alkoholowej.

Z informacji uzyskanych od pracowników socjalnych problemy alkoholowe w społeczności lokalnej w dalszym ciągu korelują z innymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej, natomiast nie zawsze ujawniają się w sposób bezpośredni. Problem alkoholowy w rodzinach bardzo często wiąże się z brakiem pracy: bezrobociem lub biernością zawodową, ale także utrudnia utrzymanie pracy. Często też problem nadużywania alkoholu pojawia się obok bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Z tego tytułu w 2017 roku z pomocy korzystało 31 rodzin.

Z wywiadu przeprowadzonego z pracownikami socjalnymi, członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i dzielnicowym wynika, że część dorosłych mieszkańców gminy nie dostrzega negatywnych skutków problemu społecznego jakim jest uzależnienie od alkoholu. Osoby dorosłe nie chcą poddawać się dobrowolnemu leczeniu odwykowemu. Wśród głównych przyczyn takiego stanu rzeczy serwowano niską świadomość osób potencjalnie uzależnionych oraz niski poziom motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej.

ILOŚĆ WSZCZĘTYCH PROCEDUR NIEBIESKIE KARTY:

Grupy robocze Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Zbójnie w roku 2017 pracowały z 11 rodzinami, w których istniało podejrzenie wystąpienia przemocy. W roku 2018 wszczęto 13 procedur. Od kilku lat ilość ujawnionych sytuacji związanych ze stosowaniem przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 3. Procedury NK w Gminie Zbójno

ROK	Liczba wszczętych procedur NK	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci w rodzinach
2016	10	-	-
2017	11	56	27

2018	13	46	15
------	----	----	----

Powyższa tabela wskazuje dane liczbowe odnośnie przemocy w naszej Gminie. Warto zauważyć, że w 2017 roku jedna z procedur dotyczyła podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka. W 2018 roku w kilku przypadkach wskazano dzieci jako świadków przemocy. Choć wynik ten wydaje się relatywnie niski, to pokazuje, że również zjawisko przemocy wobec dzieci nie omija naszej Gminy. Należy pamiętać, iż dzieci będące świadkami przemocy w rodzinie z racji nienaturalnej nierównowagi sił stają się ofiarami, ponieważ nie mają wpływu na działania dorosłych.

Wyniki dotyczące procedur NK skorelowane są ściśle z procedurą zmierzającą do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych, prowadzonych przez GKRPA, bowiem w większości przypadków osoby podejrzane o stosowanie przemocy nadużywają alkoholu. Wśród rodzin gdzie wystąpił problem uzależnienia w 2018 roku, w 11 z nich prowadzono równoległe procedurę Niebieskiej Karty.

W 2018 roku na 18 spraw skierowanych do rozpatrzenia do GKRPA w 10 rodzinach prowadzona była procedura NK. W rodzinach, gdzie prowadzono obie procedury wychowywało się 11 dzieci. Zaś we wszystkich rodzinach z problemem alkoholowym (gdzie procedura GKRPA była prowadzona) wychowywało się 15 dzieci.

DANE Z POLICJI

Analizując dane policji na terenie Gminy Zbójno w 2018 roku nie odnotowano wykroczeń popełnionych pod wpływem alkoholu w tym zakłócania porządku, w miejscach sprzedaży alkoholu.

PODSUMOWANIE DIAGNOZY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Według badania CBOSu z 2010 roku, od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol.

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie zlecił przeprowadzenie badań i opracowania Diagnozy lokalnych zaburzeń społecznych. W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu, narkotyków, metod

wychowawczych i zjawiska przemocy. Prowadzono także badania ankietowe wśród młodzieży z terenu szkół Gminy Zbójno.

A L K O H O L

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Blisko co czwarta osoba deklaruje pierwsze spożycie alkoholu po osiągnięciu pełnoletności. 76% osób spróbowało alkoholu poniżej 18 roku życia. Niepokoić może fakt, że blisko **co dziesiąty badany dokonał tego poniżej 12 roku życia**. Najwięcej badanych (44%) deklaruje inicjację alkoholową na wiek 12-18 lat.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol raz w tygodniu (33%), nieco mniej kilka razy w tygodniu (23%). Bardzo niepokojące są deklaracje dotyczące aż 13% mieszkańców spożywających alkohol codziennie. Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. **250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki)**.

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają **jednorazowo** 5-6 porcji alkoholu (34%). Łączenie 30% badanych twierdzi, że spożywa więcej niż 6 porcji alkoholu jednorazowo. W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Zbójno odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o dość **wysokim poziomie ryzyka**.

Mieszkańców zapytano o subiektywne poczucie zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol w miejscu zamieszkania respondentów. Łącznie 73 % badanych twierdzi, że osoby spożywające alkohol w ich okolicy zamieszkania zdecydowanie lub raczej stwarzają zagrożenie. Świadczy to o niski stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców w tym obszarze. Wskazuje wysokie prawdopodobieństwo destrukcyjnych postaw wśród innych osób spożywających alkohol w Gminie Zbójno. Niepokojące są mity i stereotypy na temat spożywania alkoholu, pomimo wysokiej samooceny poziomu wiedzy na temat alkoholu.

N A R K O T Y K I / D O P A L A C Z E

Łącznie 67% respondentów deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Jednocześnie dla 15% z nich jest to więcej niż 5 osób. Jedynie co trzeci mieszkaniec twierdzi, że w swoim środowisku nie ma osób przyjmujących substancje odurzające. 81% deklaruje brak wiedzy na temat, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. Blisko **co czwarty** mieszkaniec wie gdzie nabyć takie używki.

W Y C H O W A N I E D Z I E C I

Respondenci otrzymali propozycje kilku stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. Stwierdzenie: „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” w **81%** spotkało się z akceptacją wśród respondentów. Kolejne

twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” również odzwierciedla negatywne podejście badanych do wychowania. **72% twierdzi, że autorytet można budować przez przemoc.** Interesujące są poglądy mieszkańców na temat delegalizacji kar fizycznych: **łącznie 66% badanych opowiada się za prawnym zakazem stosowania kar fizycznych.** Wynik taki wydaje się zastanawiający w perspektywie wcześniejszych deklaracji świadczących na przyzwolenie do przemocy wobec dzieci. Jednocześnie 23% respondentów nie utożsamia kary fizycznej z przemocą w rodzinie.

PRZEMOC

W opinii publicznej zjawisko przemocy w rodzinie, w zamieszkiwanej gminie, jest bardzo częste – 33% oraz raczej częste – 29%. Ponadto 58% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 27% podejrzewa że tak się dzieje. W sytuacji zachowań przemocowych 29% respondentów deklaruje, że stanęłoby w obronie ofiary, a 13% wezwałoby policję. Niepokoić może fakt, że łącznie ponad połowa mieszkańców (58%) zachowałaby się biernie, nie reagując w żaden sposób na sytuację przemocy.

Wśród badanej grupy 150 osób 35% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny. Oznacza to, że co trzeci mieszkaniec padł ofiarą agresji swoich najbliższych (przynajmniej w jednej z form). Wyniki takie świadczą o niepokojąco niskim poziomie umiejętności radzenia sobie z emocjami wśród mieszkańców gminy Zbójno.

ANALIZA BADANIA WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – WNIOSKI I REKOMENDACJE DLA GMINY ZBÓJNO

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Zbójno wyodrębniono **następujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej** w kontekście czynników ryzyka i czynników chroniących oraz zaproponowano podjęcie stosownych działań.

CZYNNIK RYZYKA	SYTUACJA WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY W GMINIE ZBÓJNO	REKOMENDOWANE DZIAŁANIA
PRZEMOC RÓWIEŚNICZA	- W szkołach w gminie Zbójno zjawisko przemocy rówieśniczej jest zauważalne, jednakże nie bardzo rozpowszechnione. - Większość starszych uczniów zachowałaby bierną postawę w przypadku bycia świadkiem przemocy	- Działania profilaktyczne ukierunkowane na zapobieganie agresji i przemocy, rozwiązywanie konfliktów - Wydarzenia szkolne mające na celu zwiększenie integracji wśród uczniów, warsztaty rozwijające tolerancję a także dotyczące radzenia sobie z trudnymi emocjami

		• Doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych, realizacja interwencyjnych warsztatów dla uczniów z zakresu przeciwdziałania hejtowi i nękanii słabszych
ODRZUCENIE PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW	• Duża część uczniów doświadczyła w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu oraz cyberprzemocy ze strony swoich rówieśników.	• Działania edukacyjne z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.
SŁABA WIĘŹ ZE SZKOŁĄ	• W starszych klasach podstawowych oraz klasach gimnazjalnych zaobserwowano wysoki odsetek wagarujących uczniów (najczęściej z powodu nudy lub antypatii do nauczyciela lub przedmiotu). • Część uczniów gimnazjum nie lubi swojej klasy i przyznaje, że czuje się w niej na tyle źle, że chcieliby ją zmienić.	• Działania skierowane na zwiększenie poczucia przynależności uczniów do środowiska szkolnego – imprezy integracyjne, wycieczki, wspólne akcje szkolne. • Organizacja warsztatów dla nauczycieli odnośnie zarządzania uwagą uczniów, aktywnych metod uczenia • Działania mające na celu poprawę relacji uczeń – nauczyciel, warsztaty zmierzające do samoakceptacji uczniów i wartości działania grupowego.
NIEDOSTATECZNE KIEROWANIE WŁASNYM ZACHOWANIEM (BRAK KONTROLI)	• Duża część gimnazjalistów spędza od 4 do 5 (lub nawet więcej) godzin dziennie na korzystaniu z komputera i Internetu. Uczniowie najczęściej grają w gry komputerowe lub korzystają z portali społecznościowych ztracając poczucie upływającego czasu.	• Wspieranie inicjatyw rozwijających różnorodne pasje uczniów (pozaekscyzyjne zajęcia sportowe, artystyczne, wolontariat, organizacja turniejów i innych eventów wyzwalających zdrową rywalizację)
DESTRUKCYJNA GRUPA RÓWIEŚNICZA	• Uczniowie często wagarują w towarzystwie rówieśników. Są też	• Organizacja warsztatów profilaktycznych mających na celu uświadomienie uczniom

	przez nich namawiani do opuszczania lekcji. • Jako najczęstsze okoliczności spożywania alkoholu, palenia papierosów i zażywania narkotyków uczniowie wskazują towarzystwo znajomych.	negatywnych skutków zażywania substancji psychoaktywnych oraz odpowiedzialności za namawianie do tego innych. Warsztaty mające na celu wzmacnianie postawy asertywnej i poczucia własnej wartości niezależnie od opinii rówieśników. Wspieranie pasji i zainteresowań uczniów, promowanie wśród uczniów postaw prozdrowotnych i pozytywnej presji rówieśniczej.
--	---	--

CZNNIK CHRONIĄCY	SYTUACJA WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY W GMINIE ZBÓJNO	REKOMENDOWANE DZIAŁANIA
POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI I POZYTYWNY KLIMAT SZKOŁY	• Zdecydowana większość uczniów lubi swoją klasę i czuje się w niej dobrze • Zdecydowana większość uczniów czuje się w swojej szkole bezpiecznie	• Działania wspierające pozytywny klimat szkoły – wydarzenia kulturalne i integracyjne w szkole, wycieczki, współpraca na linii nauczyciel - uczeń
ŚWIADOMOŚĆ SZKODLIWOŚCI SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	• Relatywnie wysoki poziom wiedzy i świadomości uczniów na temat skutków zażywania substancji psychoaktywnych • Prozdrowotne przekonania i postawy dzieci i młodzieży szkolnej	• Realizacja cyklicznych oddziaływań profilaktycznych w gminie głównie w formie warsztatów profilaktycznych mających na celu wzmocnienie i utrzymanie prozdrowotnych postaw wśród uczniów np. „Oblicza uzależnień”, „Jestem wolny od dopalaczy” czy rekomendowany przez PARPA program NOE lub DEBATA ALKOHOLOWA, ale także skupionych wokół profilaktyki pozytywnej warsztatów wzmacniających pozytywne zasoby chroniące jak np „Co nas stresuje co nas relaksuje”, „ Jak skutecznie współpracować w grupie”. Jednocześnie warto zauważyć, że organizacja pikników profilaktycznych czy spektakli teatralnych może być uzupełnieniem działań profilaktycznych natomiast nie charakteryzuje się już taką

		skutecznością jak zaplanowane, kierunkowe działania.
DOBRE RELACJE Z OSOBAMI DOROSŁYMI	- Większość uczniów oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach. - W sytuacji problemowej uczniowie często zgłaszają się poradę do rodziców i opiekunów, a w następnej kolejności – do nauczycieli.	- Działania mające na celu wzmocnienie i utrzymanie pozytywnych relacji dzieci i młodzieży z osobami dorosłymi (spotkania z liderami, autorytetami, pikniki rodzinne, warsztaty umiejętności rodzicielskich, rodzinne warsztaty profilaktyczne). - Można rozważyć realizację programu rekomendowanego przez PARPA wzmacniającego kompetencje rodzicielskie pt. Szkoła Rodziców i Wychowawców

III. CEL PROGRAMU

Ograniczenie występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz nowych problemów społecznych, i epidemiologicznych bezpośrednio z nimi związanych oraz wzmocnienie czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi.

Zagadnienie powyższego celu wyczerpują poniższe cele szczegółowe:

1. Zwiększanie świadomości społecznej w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, poprzez:

1) edukowanie i informowanie, w tym zwłaszcza edukacja publiczna.

Wskaźniki: ilość akcji informacyjnych, ilość zrealizowanych edukacyjnych programów profilaktycznych adresowanych do ogółu odbiorców, liczba uczestników, liczba rozdyskrebowanych materiałów o charakterze profilaktycznym.

2) promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez prowadzenie kampanii społecznych, włączanie się Gminy w ogólnopolskie kampanie społeczne, organizowanie imprez integracyjnych dla mieszkańców Gminy Zbójno, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.

Wskaźniki: liczba kampanii, liczba działań/punktów programu, liczba imprez, liczba uczestników, liczba realizatorów.

2. Zwiększenie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez:

1) koncentrację i kompleksowość działań w środowiskach: szkoły, rodziny, grup rówieśniczych oraz wzmacnianie czynników chroniących i eliminowanie czynników ryzyka w powyższych grupach.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i wychowawczych, liczba uczestników tych programów, liczba realizatorów.

2) doskonalenie metod i form oddziaływań profilaktycznych oraz stosowanie skutecznych strategii profilaktycznych.

Wskaźniki: liczba szkoleń i warsztatów dla realizatorów programów profilaktyki w środowisku lokalnym, liczba programów zawierających nowe metody i formy oddziaływań.

3. Ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży, poprzez:

1) realizację programów profilaktyki uniwersalnej skierowanych do dzieci i młodzieży.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych programów, liczba uczestników.

2) szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych oraz dokonywanie kontroli sklepów i lokali gastronomicznych pod kątem przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwłaszcza zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników, ilość przeprowadzonych kontroli, wyniki otrzymane z porównania z wynikami poprzednich kontroli.

4. Zwiększanie dostępności poradnictwa dla osób mających problemy związane z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, zwłaszcza dla osób uzależnionych, poprzez:

1) udzielanie pomocy psychologicznej i terapeutycznej w prowadzonym punkcie konsultacyjnym dla rodzin i mieszkańców Gminy Zbójno.

Wskaźniki: ilość przeprowadzonych porad/konsultacji specjalistycznych indywidualnych, liczba osób zgłaszających się do punktu, ilość grupowych zajęć /warsztatów prowadzonych w szkołach, liczba ich uczestników.

5. Poprawa współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez:

1) udzielanie pomocy merytorycznej oraz organizacyjnej podmiotom realizującym zadania Gminnego Programu Profilaktyki (szkoły, stowarzyszenia, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie) .

Wskaźniki: liczba udzielonych porad/konsultacji, warsztatów, liczba uczestników, liczba realizatorów szkoleń, liczba podmiotów współpracujących .

2) współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w realizacji wspólnych przedsięwzięć służących poprawie skuteczności prowadzonych zadań w obszarze szeroko rozumianej profilaktyki problemowej.

Wskaźniki: liczba zrealizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników, liczba współpracujących podmiotów, liczba wspólnie realizowanych zadań.

IV. ZADANIA DO REALIZACJI

ZADANIE 1.

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych:

- Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz od uzależnień behawioralnych w następujących formach:
 - a) uzyskanie w punkcie konsultacyjnym dla rodzin informacji o możliwości podejmowania profesjonalnej terapii, motywowanie i kierowanie do leczenia specjalistycznego zarówno osób uzależnionych jak i osób współuzależnionych, motywowanie osób pijących ryzykowanie i szkodliwie - ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia /umowy zlecenie ze specjalistami pełniącymi dyżury w punkcie konsultacyjnym dla rodzin;
 - b) kierowanie osób uzależnionych od alkoholu do Poradni Terapii Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia;
 - c) prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach uzyskania pomocy w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień na terenie województwa kujawsko – pomorskiego oraz na terenie Polski.

ZADANIE 2.

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Działania na rzecz rodzin z problemem przemocy:

- a) udzielanie pomocy poprzez: poradnictwo i psychoedukację prowadzone w punkcie konsultacyjnym dla rodzin,

- b) prowadzenie edukacji publicznej zwiększającej świadomość rodziców i opiekunów w wychowaniu dzieci i młodzieży, korygującej postawy rodzicielskie,
- c) prowadzenie edukacji zwiększającej wiedzę i umiejętności specjalistów oraz rodziców z zakresu przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, w szczególności cyberprzemocy,
- d) angażowanie się w ogólnopolskie kampanie informacyjne i edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie przemocy.

2. Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku, głównie w okresie wolnym od zajęć szkolnych.

3. Uruchomienie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy w rodzinie /wspieranie zadań realizowanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Zbójno/.

4. Współfinansowanie telefonu Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” /zadanie realizowane przez Gminę Zbójno/.

5. Prowadzenie współpracy z pracownikami służb, instytucji i organizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie /w tym między innymi przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia, policji, pomocy społecznej, oświaty, prokuratury/.

6. Zapewnienie schronienia ofiarom przemocy, będącej skutkiem nadmiernego spożywania alkoholu.

ZADANIE 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz *dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.*

1. Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu nowoczesnej zintegrowanej profilaktyki uzależnień (w szczególności **rekomendowanych** programów profilaktyki), z zastosowaniem skutecznych strategii profilaktycznych oraz rozwiązań nowatorskich, w tym:

- a) programów informacyjno-edukacyjnych,
- b) programów środowiskowych,

- c) programów rówieśniczych,
- d) programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii,
- e) programów adresowanych do tzw. „grup ryzyka”, m. in.: realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,
- f) programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji,
- g) programów edukacyjnych dla rodziców i wychowawców.

2. Prowadzenie edukacji publicznej, także we współpracy z mediami publicznymi. Organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, akcjach profilaktycznych.

3. Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy Zbójno.

4. Organizowanie, współorganizowanie szkoleń, warsztatów, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień.

5. Wspieranie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, w tym kampanii edukacyjnych.

6. Prowadzenie działalności badawczej, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie na terenie Gminy Zbójno.

7.Przeprowadzenie diagnozy sytuacji lokalnej w zakresie picia alkoholu oraz problemów jakie się z tym wiążą.

- utworzenie zespołu ekspertów opracowującego program diagnozy oraz opiniującego plan realizacji prowadzenia diagnozy;
- zebranie danych z instytucji gminnych i powiatowych zbierających informacje odnośnie realizacji GPP i RPA oraz PN, tj. GKRPA, GOPS, lokalne placówki służby zdrowia, policja, szkoły i inni;
- przeprowadzenie badań ankietowych dotyczących lokalnych problemów alkoholowych wśród populacji dorosłych i młodzieży.

7. Opracowywanie, wykonywanie materiałów służących realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień.

8. Zakup materiałów, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień oraz szeroko rozumianej profilaktyki problemowej.

ZADANIE 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy, m.in. poprzez:

1. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób uzależnionych i ich rodzin.
2. Wspieranie działań na rzecz osób żyjących z HIV/AIDS.
3. Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji:
 - programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka,
 - redukcji zagrożeń ryzyka uzależnień w grupach dzieci i młodzieży, szczególnie z rodzin alkoholowych poprzez stworzenie możliwości uczestniczenia w zajęciach świetlic prowadzonych przez organizacje pozarządowe
 - programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin,
 - programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami zagrożonymi oraz uzależnionymi od narkotyków i innych uzależnień,
 - organizowania imprez promujących zdrowy styl życia.

ZADANIE 5.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegająca na podejmowaniu czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ponoszenie kosztów z tym związanych oraz kosztów innych działań Gminnej Komisji.

ZADANIE 6.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

1. Przestrzeganie ustalonej uchwałą Rady Gminy Zbójno liczby zezwoleń na sprzedaży napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) oraz powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
2. Dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności edukacyjnej dotyczącej problemów alkoholowych, w tym dla właścicieli i personelu punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

UZUPELNIAJĄCE WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Podstawowymi wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań będą:

LP	Metody realizacji	Wskaźniki
1	podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych	ilość materiałów, ilość szkoleń, liczba sprzedawców objętych działaniami
2	prowadzenie kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w celu wykrywania naruszeń ustawy	ilość kontroli
3	opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych	ilość wniosków
4	występowanie przed sądem w roli oskarżyciela posiłkowego, w przypadku zaistnienia takiej konieczności	ilość spraw w sądzie
5	organizowanie specjalistycznej pomocy specjalistycznej m.in.: punkty konsultacyjne, telefony zaufania, grupy wsparcia, kursy odwykowe i inne	ilość punktów konsultacyjnych, ilość specjalistów świadczących poradnictwo w punkcie, ilość porad, liczba godzin pracy punktu, liczba grup wsparcia, liczba uczestników, liczba godzin zajęć
6	organizacja oraz uczestnictwo w szkoleniach, naradach, seminariach, konferencjach dla osób zajmujących się szeroko rozumianą pomocą osobom uzależnionym i rodzinom z problemem alkoholowym	ilość zorganizowanych/zainicjowanych/wydarzeń, liczba osób uczestniczących w szkoleniach
7	realizacja programów integralnej profilaktyki problemowej	liczba programów profilaktyki szkolnej, liczba programów profilaktyki środowiskowej, liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami
8	prowadzenie pozalekcyjnych zajęć w świetlicach środowiskowych	Ilość uczestników, Liczba godzin zorganizowanych zajęć
9	działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie	liczba osób i rodzin objętych pomocą z powodu problemu przemocy w rodzinie, ilość kampanii społecznych, ilość materiałów edukacyjnych, ulotek

		rozdystrybuowanych, liczba porad dla osób zgłaszających problem przemocy w rodzinie
--	--	---

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

1) środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z dochodów budżetu gminy z opłat za wydanie i korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

2) zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł.

2. Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbójnie (zgodnie z art.4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) oraz Urząd Gminy w Zbójnie w zakresie przekazywania dotacji (m.in. odnośnie realizacji Zadania 2 pkt.4.).

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W oparciu o art. 41 pkt.5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w brzmieniu: *Zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych*, Rada Gminy uchwala: członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych otrzymują diety w wysokości 100,00 zł (brutto) za udział w posiedzeniu komisji alkoholowej i podjęte działania w celu realizacji niniejszego programu. Potwierdzeniem uczestnictwa w posiedzeniu Komisji i pracach zespołów problemowych jest podpisana lista obecności, która jest jednocześnie podstawą do dokonania wypłaty wynagrodzenia.

VII. PROJEKT BUDŻETU - PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII NA ROK 2020

Realizacja zadań w ramach Gminnego Programu profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Zbójno finansowana będzie ze środków własnych Gminy oraz dodatkowych środków pobieranych z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Powyższe środki gromadzone są w budżecie Gminy w **dziale 851 - ochrona zdrowia**. Plan w ww. dziale na rok 2020 wynosi - **60.000,00 zł**

85154 - PRZECIWDZIAŁANIE ALKOHOLIZMOWI	55 000,00 zł
85153 - PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII	5000,00 zł

Szczegółowe uzasadnienie wydatków na poszczególnych paragrafach znajduje się w opisie do projektu budżetu na 2020 rok obsługiwanego przez GOPS Zbójno, który stanowi załącznik do Uchwały budżetowej Rady Gminy Zbójno.

VIII. PODSUMOWANIE

Nie sposób wyeliminować alkoholu z naszego życia, a co za tym idzie wszelkich kłopotów i dramatów z nim związanych. Zarówno picie szkodliwe alkoholu jak i uzależnienie burzą życie rodzinne i prowadzą do licznych tragedii. Dorośli nadużywając alkoholu powodują cierpienie swoich dzieci, odbierając im szczęśliwe dzieciństwo, zaburzając ich naturalny rozwój i poczucie bezpieczeństwa. Młodzi ludzie upijając się tracą szansę na prawidłowy rozwój psychiczny i fizyczny, niszczą swoje zdrowie oraz możliwości efektywnej nauki i pracy. Obok z uzależnieniem od alkoholu trzeba pamiętać o występowaniu współuzależnienia osób żyjących w środowisku z alkoholikiem oraz o syndromie DDA. Koszty społeczne szeroko rozumianego problemu uzależnień są niewątpliwie niewspółmiernie większe aniżeli zapobieganie. Dlatego należy podejmować wszelkie działania przyczyniające się do zwiększania świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska picia ryzykownego, szkodliwego oraz uzależnienia, wskazywać gdzie i w jaki sposób szukać pomocy. Tylko pełna świadomość tego, że alkohol jest substancją psychoaktywną obok narkotyków i dopalaczy, a także zrozumienia negatywnego wpływu spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych na jednostkę, rodzinę i społeczeństwo może znacząco wpłynąć na postawy wobec tej substancji.

Jednocześnie warto pamiętać, że alkohol jest najbardziej dostępny, legalny i dlatego czujność wobec stosowania tej substancji spada. Ponadto niekontrolowane sięganie po alkohol, szczególnie przez młodych ludzi, jest często wstępem w eksperymentowaniu z innymi substancjami psychoaktywnymi.

Nie sposób także nie wspomnieć o zjawisku pokrewnym do uzależnień chemicznych – uzależnieniach behawioralnych (w tym coraz bardziej rozpowszechnionych uzależnień od Internetu, portali społecznościowych i innych konsekwencji z tym związanych). Dlatego też działając w zgodzie ze współczesną wiedzą naukową na temat uzależnień propagujemy szeroko rozumianą integralną profilaktykę problemową. Integralną czyli taką, która w swych oddziaływaniach opiera się na wzmacnianiu kompetencji profilaktycznych środowiska lokalnego, szkoły oraz rodziny – jako naturalnego środowiska wychowawczego. Tylko konsekwentne działanie we wszystkich tych obszarach może przynieść wymierne rezultaty w postaci zmiany

przekonań normatywnych na temat alkoholu. Profilaktykę problemową, tzn. wielopłaszczyznową, która w polu swoich zainteresowań ma wiele zagrożeń, czyli nie tylko alkohol, dopalacze i narkotyki, ale również cyberprzemoc, cyberbulling, uzależnienia behawioralne (zakupoholizm, seksoholizm, zaburzenia odżywiania, hazard) itd.

W związku z szerokim spektrum oddziaływań istotne wyzwanie dla profilaktyki w naszej Gminie to stworzenie lokalnej diagnozy problemów alkoholowych oraz potrzeba prowadzenia szkoleń, spotkań i seminariów dla przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji gminnych wskazujących na znaczenie, wagę problemów alkoholowych oraz innych uzależnień dla społeczności lokalnej. Budowanie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki uzależnień to jedno z wyzwań na kolejny rok.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020

1. Wyjaśnienie celu przyjęcia uchwały, w tym przedstawienie istniejącego stanu faktycznego w dziedzinie która ma być unormowana oraz wykazanie różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym:

Alkohol jest substancją psychoaktywną (to znaczy, że szybko przedostaje się do układu nerwowego i wywołuje w organizmie człowieka specyficzne efekty, zależne od poziomu stężenia alkoholu we krwi) i toksyczną, i chociaż jest towarem legalnym, to nie jest traktowany jak inne towary rynkowe. Regulacje prawne związane z produkcją i sprzedażą alkoholu mają charakter ograniczający. Oznacza to, że jego produkcja, sprzedaż i spożywanie są prawnie dozwolone, ale ze względu na szkody, jakie powoduje alkohol zarówno w wymiarze jednostkowym jak i społecznym, dostęp jest do niego ograniczany, m.in. przez limity punktów sprzedaży w gminie, ograniczenia reklamy, zakaz sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

W celu realizacji zadań własnych gminy zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 późn. zm.) oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 852) niezbędne jest uchwalenie przez radę gminy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019. W prezentowanym dokumencie zaktualizowane zostały dane statystyczne oraz główne zadania Gminnego Programu – zgodnie z zaleceniami zawartymi w Rekomendacjach PARPA na rok 2020. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, iż „prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin” (art. 4¹ ust.1). Uwzględniono również nowy tryb zlecania zadań z obszaru profilaktyki uwzględniony w Narodowym Programie Zdrowia.

2. Charakterystykę przewidywanych skutków związanych z wejściem uchwały w życie, w tym w szczególności skutków finansowych:

Ideę nadrzędną Gminnego Programu stanowi zwiększanie czynników chroniących w środowisku lokalnym przy jednoczesnym minimalizowaniu zagrożeń. W związku z tym cele na rok 2020 dotyczą zwiększania świadomości społeczności lokalnej w zakresie problematyki związanej z używaniem substancji psychoaktywnych i problemu przemocy domowej oraz zwiększanie skuteczności nowoczesnej profilaktyki zintegrowanej poprzez kompleksowe działania w środowiskach szkoły, rodziny i grup rówieśniczych, a także ograniczanie dostępności alkoholu poprzez programy uniwersalne skierowane do dzieci i młodzieży, edukację publiczną oraz szkolenia dla sprzedawców.

Planowane jest także kontynuowanie działań w zakresie zwiększania dostępności do poradnictwa poprzez prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin w Zbójnie.

Ustawodawca zagwarantował źródło pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań samorządu gminnego w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w treści przepisu art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat na zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację Gminnego Programu.

Przeznaczone środki finansowe mają na celu przede wszystkim zmniejszenie negatywnych skutków związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków oraz podniesienie jakości życia mieszkańców naszej Gminy doświadczających problemów, w szczególności rodzin w problemem alkoholowym.

3. Omówienie wyników konsultacji społecznych bądź wydanych opinii i/lub dokonanych uzgodnień, jeżeli obowiązek taki wynika z przepisów prawa.

W dniu 24.10.2019 roku zorganizowano spotkanie dla organizacji pozarządowych z terenu Gminy Zbójno oraz przedstawicieli szkół w celu omówienia projektu niniejszego programu.